



Arbeiderpartiet



# Vekstplan for **Innlandet**



**Norge** må føre en næringspolitikk som tar hele landet i bruk. Innlandet er rikt på det Norge trenger mer av i framtida – skog, jord, vann, teknologi, reiseliv, kultur og mest av alt: Folk som brenner for å utvikle egne lokalsamfunn. Innlandet er et Norge i miniatyr. Ved å satse på Innlandet kan vi legge til rette for gode liv og arbeidsplasser i hele landet. Da må fellesskapet sørge for trygge velferdstjenester som gjør det mulig for unge og gamle å bli boende i by og bygd i Innlandet.

Norsk økonomi har problemer, og underskuddet for fastlandsøkonomien har aldri vært større. I fjor var dette handelsunderskuddet på hele 312 milliarder kroner. I følge SINTEF kan Innlandet alene skape 25.000 nye grønne arbeidsplasser og årlig bidra med 20 milliarder kroner i økt verdiskaping gjennom utvikling og foredling av fornybare naturressurser. Derfor er Innlandets sak hele Norges sak.

Vekstplanen for Innlandet synliggjør våre hovedsatsinger for å bidra til vekst og verdiskaping i Innlandet de neste fire årene.

# 1. FORSTERKET INDUSTRIISATSING OG FLERE ARBEIDSPLASSE I INNLANDET ER AVGJØRENDE FOR NORGE

Norge trenger en langt mer virkningsfull og kraftigere industri- og næringspolitikk som skaper større verdier fra vannkrafta, skogen og jorda. Innlandet har en sentral rolle i dette. Innlandsutvalgets rapport må opp av skuffen og gjennomføres. Økte investeringer i industrien og flere arbeidsplasser i Innlandet er den viktigste delen av en rettferdig klimapolitikk som kutter utslipp og skaper jobber. Gjennomføring av tiltak fra Innlandsutvalget er viktig for å lykkes med dette.

## Arbeiderpartiet vil:

- Følge opp prioriterte tiltak og anbefalinger fra Innlandsutvalget, spesielt innen IT, cyber, industri, bioøkonomi og reiseliv.
- Forsterke grunnlaget for eksisterende industri og bygge flere industriarbeidsplasser gjennom videreføring av ren og rimelig energi fra vannkrafta til industrielle produkt.
- Øke vannkraftproduksjon gjennom oppgradering og fornyelse av eksisterende vannkraftanlegg, for å unngå kraftunderskudd og økte kraftpriser.
- Bedre tilgangen til kapital og utnytte handlingsrommet i statsstøttereguleringen slik andre europeiske land gjør for å gjennomføre større industriinvesteringer.
- Lage en batteristrategi som kan bidra til økt batteri-produksjon i Innlandet.
- Gjennomføre en skattereform slik at det blir mer attraktivt å investere i klimavennlige næringer og øke støtten til satsinger som hydrogen, batteriteknologi og bioøkonomi.
- Tilpasse virkemiddelapparatet for næringslivet for å kunne støtte både innovasjonstiltak og videreutvikling av eksisterende bedrifter og næringer.
- Utnytte offentlige innkjøp til å skape innovasjon i offentlig sektor og til å skape nye grønne arbeidsplasser.



- Stimulere til økt norsk legemiddelproduksjon og vaksineproduksjon, der staten i samarbeid med industrien sikrer økt nasjonal produksjon. Virksomheten i Elverum vil være viktig i dette arbeidet.
- Få på plass norsk beredskapsproduksjon av viktige legemidler, og øke beredskapslagringen av legemidler og medisinsk utstyr.

## 2. LIVSLANG LÆRING OG ET UTDANNINGS- TILBUD TILPASSET UNGDOMMENS ØNSKER OG ARBEIDSLIVETS BEHOV

Praktiske ferdigheter og yrkesfag som dekker næringslivets behov må prioriteres høyere i nasjonal utdanningspolitikk. Gjennom flere år har Innlandet bygget opp en desentralisert videregående opplæring som utdanner verdens beste fagarbeidere.

Det er viktig for at flere unge skal få arbeid og at industrien skal forsterkes. I dag utdannes det mange personer innen lange universitetsutdanninger i de aller største byene, mens det er mangel på fagfolk innenfor en rekke yrkesfag og profesjoner i hele landet. Arbeiderpartiet vil sikre fagskolene og de desentrale utdanningssentrene statlig finansiering og et bredere utdanningstilbud. Utvikling av framtidens studiemodell i Innlandet bør skje i tett dialog mellom fylkeskommunen, kommunene, næringslivet og fagorganisasjonene.

### Arbeiderpartiet vil:

- Sikre mer inntekter til Innlandet fylkeskommune slik at flere kan velge yrkesfag ved at et linjetilbud som er tilpasset arbeidslivets behov forsterkes og videreutvikles.
- Innføre en læreplassgaranti som sikrer at alle elever som er kvalifisert, får læreplass. Dette skal skje gjennom et forpliktende samarbeid mellom staten, fylkeskommunen og arbeidslivet.
- Utnytte teknologi og digitale læringsarenaer for å videreføre en desentralisert utdanningsmodell.
- Etablere yrkesfagsenter på Raufoss.
- Utvide fagskoletilbudet ved Fagskolen Innlandet med flere studieplasser i årene fremover for å sikre større studiebredde og bedre kapasitet.
- Satse videre på grønne linjer på fagskoler.
- Jobbe for etablering av et forskningssenter innen bærekraft og digitalisering i Kongsvinger, for å bidra til grønn verdiskapning og nasjonal reindustrialisering.

- Sikre at kommunene tilbyr nok lærlingeplasser for helsefagarbeidere slik at vi kan sikre en helsetjeneste både lokalt og nasjonalt basert på fagarbeidere med ordentlige lønns- og arbeidsvilkår.
- Sikre bredere studietilbud på de desentraliserte utdanningssentra herunder flere studieplasser på sykepleierutdanningen.

## 3. INKLUDERE ALLE I ARBEID – ET KRAFTTAK FOR INNLANDSUNGDOMMEN

Arbeiderpartiet og fagbevegelsen er bygd på trygt arbeid til alle. Alle skal få en mulighet til å bli inkludert i arbeidslivet. I flere kommuner i Innlandet står 40 % eller mer av befolkninga i arbeidsfør alder utenfor arbeidslivet. Særskilte og kraftfulle tiltak er nødvendig for å gi flere ungdom arbeidserfaring. Det er særlig viktig å motarbeide at unge folk ender på uføretrygd. Det må et aktivt samarbeid til mellom skole, helsetjenesten og NAV for å unngå at ungdom dropper ut av videregående og blir stående utenfor arbeidslivet.

### Arbeiderpartiet vil:

- Etablere et pilotprosjekt for at all ungdom i Innlandet innen fylte 19 år skal få sommerjobb med minimum 3 ukers varighet via sin kommune. Dette skal organiseres i samarbeid med lokalt næringsliv, landbruket, arbeidslivets organisasjoner, samt kommunen og fylkeskommunen.
- Sikre ansatte på grunnplanet i NAV nok tid og tålmodighet i arbeidet med å inkludere den enkelte, samt mulighet til å drive aktiv inkludering av ungdom i arbeid før de ramler utenfor og kommer på tiltak hos NAV.
- Etablere arbeidslivskriminalitetssenter i Innlandet for å bidra til trygt arbeid, bekjempe sosial dumping og stoppe kriminalitet.

## 4 ● TRYGG MAT PÅ NORSKE RESSURSER

Arbeiderpartiet vil sikre nok, naturlig og trygg mat på norske naturressurser for god ernæring og helse. Dermed trygger vi flere tusen arbeidsplasser i jordbruket og næringsmiddelindustrien i Innlandet. Vi vil forbedre vår felles trygghet ved å øke selvforsyningen til 50 % korrigeret for import av fôr, styrke kanaliseringspolitikken og forsterke det varierte familiejordbruket i hele fylket. Norske lønns- og arbeidsvilkår og norske standarder innen helse, miljø og sikkerhet skal gjelde i norsk jordbruk.

### Arbeiderpartiet vil:

- Følge opp løsdriftskravet med et investeringsprogram for klimavennlig fornying av båsfjøs, som tilpasses bruk med inntil 30 kyr, produksjon på norske naturressurser og økt beitebruk.
- Sørge for bedre bærekraft i landbruket gjennom økt tilskudd til bruk av utmarksbeite, setring, klimatilpasning og investering i jord.
- Bedre virkemidlene for tørking og lagring av korn på gården slik at også mindre og mellomstore familiebruk for korn fornyes.
- Sørge for en mer rettferdig fordeling av inntektene innen matproduksjon og redusere inntektsgapet mellom de som jobber i jordbruket, og andre i samfunnet.
- Sørge for at rovdyrforliket følges opp.



## 5. TA INTERNASJONAL POSISJON INNEN SKOG- OG TRENÆRINGEN

Innlandet er Norges største og viktigste skogfylke. Den norske skogen er et enestående råstoff. Bruken spenner fra tradisjonsrike sagbruk til avansert biokjemi. En fremtidsrettet skogindustri bygger på en hel verdikjede fra plante til produkt. Økt bruk av skogens ressurser er både god industripolitikk, god distriktpolitikk og god klimapolitikk. Vi vil sikre det norske eierskapet til skogen, og øke videreføringen av skog i Norge tilsvarende mengden tømmer som hogges.

Rammebetingelsene i dag er ikke godt nok lagt til rette for å få mer treforedlingsindustri i Norge. Det ønsker Arbeiderpartiet å gjøre noe med!

### Arbeiderpartiet vil:

- Sørge for bygging av anlegg for gjenvinning av brukt tremateriale på Braskereidfoss, som sikrer at materialet kan brukes til nye industriprodukter for å øke sysselsettingen og verdiskapingen.
- Støtte aktivt nye satsinger som gir verdiskaping og arbeidsplasser der skogressursene er, eksempelvis Norske Skog sitt initiativ for å få ny aktivitet ved den nedlagte sponplatefabrikken i Kvam i Gudbrandsdalen.
- Øke investeringene til skogplanting, ungsogpleie og andre skogkulturtiltak i et forpliktende samarbeid med skognæringen for å sikre ungdom arbeidserfaring.
- Jobbe for at innlandet skal ta en ledende posisjon innen tremekanisk industri og bruk av tre i offentlige bygg og i store konstruksjoner og utarbeide en egen strategi for dette.
- Bruke Statskog som et verktøy for nærings- og industriutvikling der Statskog har eiendommer.
- Sikre gode ordninger for industrielle lån, tilskudd og risikoavlastning slik at ny skogbasert industri kan reises.

## 6. BYGG OG ANLEGG – EN NÆRING FOR ALLE DELER AV FYLKET

Bygg- og anleggsnæringen er til stede i hele Innlandet. Det er en næring som er viktig for sysselsettingen i både byene og i distriktene. Viktige mål for Arbeiderpartiet er at de offentlige investeringene som gjøres innenfor bygg og anlegg skal utføres av seriøse bedrifter, at lærlinger er med på arbeidet og at lokale, klimavennlige materialer kan benyttes i større grad for å øke verdiskapingen og redusere utslippene.

Den mobile arbeidskrafta er helt avgjørende for hele bygg- og anleggsbransjen. Derfor er det viktig å stoppe nedprioriteringen av pendlere som har pågått de siste åtte årene.

### Arbeiderpartiet vil:

- Utarbeide nasjonale seriøsitetsskrav for alle offentlige anskaffelser for å sikre et seriøst arbeidsliv, der det blant annet stilles krav om tariffavtale
- Bruke offentlig innkjøp, herunder Statsbygg, for å styrke etterspørselen etter produkter basert på norsk skog
- Bedre pendlernes kår ved å redusere egenandel på pendlerfradraget og satse mer på jernbane som skal være et godt tilbud for pendlere



## 7. EN RESTART FOR REISELIV, KULTURLIV OG OPPLEVELSER

Innlandet er et av Norges største arrangements-, reiselivs-, og kulturfylke. Dette er bransjer som blir hardt rammet av nedstengningen av landet under koronapandemien. Lavt lønnsnivå og en utstrakt bruk av deltid innen disse bransjene gjør arbeidstakerne ekstra sårbare når virksomheten går konkurs eller må permittere. Teater Innlandet og det nystiftede Musikk i Innlandet må gis gode rammebetingelser for å kunne løfte hele kulturfylket. Det samme gjelder museene og de store nasjonale arrangementene som Innlandet har.

Innovasjon Norge har utarbeidet en ny nasjonal reiselivsstrategi som skal legge til rette for 20 milliarder i økte eksportinntekter og rundt 40.000 nye jobber, samtidig som klimautslippene skal reduseres med 50 prosent. Innlandet bør ha en ledende posisjon i arbeidet med å nå målene i den nye strategien.

### Arbeiderpartiet vil:

- Stille opp med målretta og langsiktige tiltak for reiselivet, kulturlivet og opplevelsesnæringene til konsekvensene av koronapandemien er over.
- Utvikle en egen plan for reiselivsnæringen i Innlandet, med fokus på bærekraftig utvikling, helårlige arbeidsplasser og økt verdiskaping.
- Bidra til mer klimavennlige og sømløse grønne reiseruter til viktige reiselivsdestinasjoner.
- Støtte opp om reiselivsnæringens mål om skape flere jobber innen reiselivet i Innlandet.
- Knytte tettere bånd mellom kulturliv, matprodusenter og reiseliv gjennom kompetanseutvikling, markedsføring og samarbeid om destinasjoner.

- Vurdere om staten også skal bidra med driftskostnader i nasjonalanleggene som OL-anlegg fra 1994.
- Bevare og beskytte Norsk Tippings enerett og sikre at overskudd fra Norsk Tipping til idretts-, kultur- og frivillighetsformål ikke går til kommersiell virksomhet.
- Sørge for at viktige nasjonale knutepunktfestivaler i

## 8. IT, SPILL OG CYBERSIKKERHET

Innlandet kommer tilbake på Statsbudsjettet.

Vårt fylke har flere sentrale arbeidsplasser knyttet til IT, spillindustri og cybersikkerhet både i offentlig og privat sektor. Spillmiljøet på Hamar, hovedkvarteret til cyberforsvaret på Jørstadmoen nord for Lillehammer, Norsk senter for informasjonssikring på Gjøvik og Helsedataservice på Tynset er bare fire av eksemplene.

Gjennom IT kompetansemiljøer i Lillehammer og Gjøvik er det etablert et nasjonalt senter for informasjonssikkerhet i kommunesektoren. Dette senteret, Kommune-CSIRT, bør bli en viktig samarbeidspartner for alle landets kommuner.

Høyhastighets internett og mobildekning er en avgjørende forutsetning for å kunne satse på disse næringene og for framtidig bosetting, familieliv og næringsutvikling i hele Innlandet. Vår spredte bosetting gjør at det er urealistisk at markedsaktører skal sikre dekning til alle. Full dekning må sikres gjennom statlige virkemidler for å kunne ta hele landet i bruk.



### Arbeiderpartiet vil:

- Jobbe for at det skal være attraktivt å produsere spill i Norge, og legge frem en spillindustrimelding for økt verdiskaping og flere kompetansemiljøer på området i Norge.
- Styrke fagkompetansen på cybersikkerhet i hele beredskapskjeden.
- Bidra til å videreutvikle Norwegian Cyber Range på Gjøvik.
- Støtte opp om e-sport som en sterk voksende idrett, og bidra til å styrke organiseringen gjennom Norges E-sportforbund (NESF) med hovedkontor på Lillehammer.
- Bidra til at Kommune-CSIRT blir en nasjonal aktør innen informasjonssikkerhet for alle landets kommuner.
- Gjøre tilgang til høykapasitets internett til en rettighet på lik linje med strøm.
- Legge til rette for en betydelig forbedring av mobildekningen i hele landet og utbygging av flere

## 9. NYTT MJØSSYKEHUS SOM NASJONAL MOTOR FOR ØKT VERDISKAPNING OG UTVIKLING AV FRAMTIDAS HELSETJENESTER

mobilmaster.

Norske sykehus skal ligge i front når det gjelder å ta i bruk nye løsninger, nye behandlinger og ny teknologi. Vår sterke offentlige helsetjeneste og verdensledende forskningsmiljøer gir Norge store muligheter for verdiskaping og eksport innen helse. Innlandet skal de neste årene bygge et av de største og mest moderne sjukehusene i Norge. Dette er først og fremst et prosjekt for å sikre god og trygg pasientbehandling for folk i Innlandet. Men det gir også Innlandet en mulighet til å ta en lederposisjon i å utvikle nye helserelaterte arbeidsplasser.

Eldre som ønsker å bo hjemme skal få lov til det, så lenge det er mulig. Nå utvikles helsefelleskap mellom sjukehus og kommuner, som også har fokus på muligheter for nye metoder for pasientbehandling der folk bor.

### Arbeiderpartiet vil:

- Legge til rette for at Innlandet kan være i front for å utvikle nye arbeidsplasser innenfor teknologi, legemidler og vaksiner, diagnostikk, helse-IKT og livsvitenskap
- Utvikle et tettere samspill mellom bedrifter, forskningsmiljøene og den offentlige helsetjenesten i Innlandet.
- Stille til rådighet langsiktig kapital for å legge bedre til rette for verdiskaping og eksport innen helserelaterte næringer.
- Bruke offentlig innkjøpsmakt og finansieringsordninger til å skape et hjemmemarked for helse- og velferdsteknologi.

## 10. NYE ARBEIDSFORMER ER INNLANDETS MULIGHET

Koronapandemien har åpnet opp for nye og mer fleksible arbeidsformer. Pandemien har vist hvilke muligheter som finnes for å jobbe digitalt og desentralisert. Det kan være en gylden mulighet for å få flere til å bosette seg og etablere bedrifter i hele Innlandet.

Arbeiderpartiet ønsker å bygge sterke kompetansemiljøer i hele landet gjennom en jevnere fordeling av offentlige arbeidsplasser.

### Arbeiderpartiet vil:

- Sørge for at offentlige stillinger lyses med mulighet for å jobbe fra andre steder enn arbeidsgivers lokaler.
- Utvikle regionavtaler som gjør at både kommuner og fylkeskommuner får en mer aktiv rolle for å drive næringsutvikling.
- Bruke Innlandet som pilot for å teste ut nye tiltak i distriktpolitikken for å få økt verdiskaping og flere arbeidsplasser.



